

ร่าง

พระราชบัญญัติการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ฉบับประชาชน
นำเสนอโดย กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน¹ และคณะ
๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลบนหลักการความ
โปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

เหตุผล

โดยที่มาตรา ๑๙๐ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนด
ขั้นตอนและวิธีการจัดทำหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่าง
กว้างขวาง หรือมีผลผูกพันด้านการค้า หรือการลงทุน อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับมาตรา ๓๐๓ (๓) บัญญัติให้
กฎหมายดังกล่าวต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินการจัดทำหนังสือสัญญาที่มีการตรวจสอบ
ถ่วงดุลระหว่างคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

¹ กลุ่มศึกษาข้อตกลงเขตการค้าเสรีภาคประชาชน (www.ftawatch.org) และเครือข่ายภาคประชาชน
๑๒๕/๓๕๖ ซ.๑ หมู่บ้านนราธิป ต.โทรมา อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทร. ๐๒-๙๘๕๕-๓๘๓๗ - ๘ โทรสาร. ๐๒-๙๘๕๕-๓๘๓๖ (ผู้ประสานงาน นายจักรชัย โฉมทองดี ๐๘๕ ๖๕๕๐๖๖๖)

ร่าง
พระราชบัญญัติการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ
พ.ศ. ...
(ฉบับประชาชน)

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ พ.ศ. ...”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“หนังสือสัญญาระหว่างประเทศ” หมายความว่า หนังสือสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างรัฐบาลไทยหรือ ส่วนราชการไทยในนามประเทศไทยหรือรัฐบาลไทยกับรัฐต่างประเทศหรือ รัฐบาลต่างประเทศหรือส่วนราชการ ของต่างประเทศในนามของรัฐบาลต่างประเทศ หรือกับองค์การระหว่างประเทศ โดยก่อให้เกิดพันธกรณีแก่ ประเทศไทยภายใต้บังคับกฎหมายระหว่างประเทศ หรือการทำหนังสือสัญญาที่เป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียว และเป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง หรือมีผล ผูกพันด้านการค้า การลงทุน อย่างมีนัยสำคัญ

“หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน อย่างมีนัยสำคัญ” หมายความว่า หนังสือ สัญญาที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตาม (๑) (๒) หรือ (๓)

“หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง” หมายความว่า หนังสือสัญญาที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตาม (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗)

(๑) มีผลผูกพันด้านการค้าสินค้าหรือการค้าบริการมากไปกว่าที่ประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้ ความตกลงกับองค์การการค้าโลก ในวันที่คณะรัฐมนตรีมีมติเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ

(๒) มีผลผูกพันด้านการลงทุนมากไปกว่าที่ประเทศไทยผูกพันไว้ภายใต้ความตกลงเรื่อง มาตรการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้าขององค์การการค้าโลก หรือมีความแตกต่างหรือขัดแย้งกับบทบัญญัติที่มีอยู่

ในกฎหมายว่าด้วยการลงทุนของประเทศไทย ทั้งการลงทุนระยะสั้นและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในวันที่ คณะรัฐมนตรีมีมติเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ

(๓) มีผลผูกพันด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่มากกว่าที่ประเทศไทยผูกพันไว้ภายใต้ความตกลงว่า ด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าขององค์การการค้าโลก หรือมีผลขัดแย้งต่อพันธกรณีของประเทศไทยภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่ประเทศไทยได้เป็นภาคีภายใต้กรอบขององค์การ สหประชาชาติ ในวันที่ คณะรัฐมนตรีมีมติเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ

(๔) มีผลผูกพันด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลขัดแย้งต่อพันธกรณีของประเทศไทยภายใต้ความตกลง ระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยเป็นภาคีภายใต้กรอบขององค์การสหประชาชาติ ในวันที่ คณะรัฐมนตรีมีมติเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ

(๕) มีผลผูกพันด้านแรงงานที่ขัดแย้งต่อพันธกรณีของประเทศไทยที่มีภายใต้ความตกลงของ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ในวันที่ คณะรัฐมนตรีเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ

(๖) มีผลผูกพันที่ก่อให้เกิดพันธกรณีที่ขัดแย้งกับหลักการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การ สหประชาชาติ

(๗) มีลักษณะอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามการเสนอของสภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่การใดที่เกี่ยวกับการจัดทำหรือดำเนินการตามหนังสือ สัญญาระหว่างประเทศที่ได้ดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่ให้นำบทบัญญัติใน พระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับกับการดำเนินการที่ยังคงค้างอยู่และต้องดำเนินการต่อไป

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมี อำนาจออกกฎกระทรวงโดยการหารือและรับฟังการเสนอแนะจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อ ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

การเจรจาหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

มาตรา ๖ ให้คณะรัฐมนตรีจัดทำแผนการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศเสนอต่อรัฐสภาเพื่อ ทราบโดยจัดทำเป็นแผนสี่ปี ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินตามที่บัญญัติในพระราช กฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ในแต่ละปีงบประมาณ ให้คณะรัฐมนตรีจัดทำแผนการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศประจำปี โดยให้ระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะ ได้รับของการดำเนินการ รวมทั้งประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ เสนอ ต่อรัฐสภาเพื่อทราบ และเมื่อสิ้นปีงบประมาณให้คณะรัฐมนตรีจัดทำรายงานแสดงผลสัมฤทธิ์ของแผนการ ดำเนินการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศในปีนั้นเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบ

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้มีการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศซึ่งมิได้ระบุไว้ในแผนการดำเนินการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศที่เสนอต่อรัฐสภาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะรัฐมนตรีเสนอแผนการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าวให้รัฐสภาทราบในทันทีและดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติต่อไป

มาตรา ๗ ก่อนการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ให้คณะรัฐมนตรีจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผล ความจำเป็น วัตถุประสงค์ กรอบ และประเด็นของการเจรจาหนังสือสัญญาระหว่างประเทศนั้น ให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นผู้วิจัยข้อมูลและผลกระทบตามมาตรา ๑๘ และหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นผู้จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามมาตรา ๒๐ พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณะ

มาตรา ๘ ในการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ รวมทั้งการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกหนังสือสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว เมื่อคณะรัฐมนตรีได้รับรายงานการศึกษาวิจัยตามมาตรา ๑๘ (๑) และรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามมาตรา ๒๐ (๑) แล้ว ให้เสนอรายงานดังกล่าวพร้อมทั้งกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบโดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ชี้แจง

เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบให้มีการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เริ่มดำเนินการเจรจาหนังสือสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าวได้

มาตรา ๙ ในการเจรจาหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ คณะเจรจาจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศจะต้องประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์เฉพาะด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และผู้แทนหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของหนังสือสัญญานั้น ๆ

เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและสร้างความโปร่งใสในการเจรจา ให้ผู้มีส่วนได้เสีย นักวิชาการ ตัวแทนองค์กรประชาสังคม ผู้แทนภาคเอกชน โดยการเสนอชื่อของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีตัวแทนสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ และให้ข้อเสนอแนะในการเจรจา

มาตรา ๑๐ ระหว่างการเจรจาเพื่อจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ให้รัฐบาลโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดส่งข้อมูลสำคัญตามความเหมาะสมให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรตามมาตรา ๑๘

มาตรา ๑๑ ภายหลังเสร็จสิ้นการเจรจาหรือภายหลังการลงนามรับรองความถูกต้องของร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ก่อนการขอความเห็นชอบจากรัฐสภาให้รัฐบาลโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดส่งร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรตามมาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๐ พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะ

ในกรณีที่ภายหลังเสร็จสิ้นการเจรจาหรือภายหลังการลงนามรับรองความถูกต้องของร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศปรากฏว่า ร่างหนังสือดังกล่าวมิได้มีลักษณะเป็นหนังสือสัญญาระหว่างประเทศอีกต่อไป การดำเนินการในขั้นตอนต่อไปในการจัดทำหนังสือสัญญาดังกล่าวไม่ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๒ ให้คณะรัฐมนตรีจัดทำแผนป้องกันและมาตรการแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมระหว่างผู้ที่ได้ประโยชน์กับผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามหนังสือสัญญาระหว่าง ประเทศและจัดส่งพร้อมกับร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศให้กับหน่วยงานหรือองค์กรตามมาตรา ๑๘ และ มาตรา ๒๐ พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะ

มาตรา ๑๓ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๑๘ (๓) และ มาตรา ๒๐ (๒) เสร็จสิ้น ในกรณีที่ หนังสือสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาด ย่อม คณะรัฐมนตรีจะต้องกำหนดมาตรการป้องกัน รองรับ และเยียวยาผลกระทบจากการบังคับใช้หนังสือสัญญา ระหว่างประเทศนั้นอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และเป็นธรรม โดยระบุถึงกรอบเวลาและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ก่อน เสนอขอความเห็นชอบจากรัฐสภา

การพิจารณากำหนดมาตรการป้องกัน รองรับ และเยียวยาผลกระทบตามวรรคหนึ่ง จะต้องเปิด โอกาสให้ผู้ได้รับผลกระทบด้านลบได้เข้ามีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย

มาตรา ๑๔ เมื่อร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ รัฐบาลนำร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบจากรัฐสภาก่อนการดำเนินการเพื่อให้ หนังสือสัญญาระหว่างประเทศมีผลผูกพันประเทศไทยต่อไป

รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๕ หนังสือสัญญาระหว่างประเทศจะต้องมีฉบับภาษาไทยที่ใช้ลงนามอย่างเป็นทางการ ควบคู่กับฉบับภาษาอังกฤษ หรือฉบับภาษาของคู่ภาคี หรือภาษาที่ยอมรับของทุกฝ่าย

มาตรา ๑๖ เพื่อการตรวจสอบกระบวนการเจรจาในการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ให้มี นักวิชาการ ผู้แทนองค์กรประชาสังคม ผู้แทนภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมเป็นกรรมธิการวิสามัญของ รัฐสภาติดตามตรวจสอบการเจรจา การจัดรับฟังความคิดเห็น และการพิจารณาร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๗ ก่อนการดำเนินการเพื่อให้หนังสือสัญญามีผลผูกพัน ในกรณีที่กระบวนการจัดทำ หนังสือสัญญาระหว่างประเทศได้มีการดำเนินการที่ฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ประชาชนอาจยื่นคำ ร้องต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณามีคำสั่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ โดยให้ระงับกระบวนการจัดทำหนังสือสัญญาดังกล่าวจนกว่าจะมีดำเนินการแก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

หากหน่วยงานใดดำเนินการเพื่อจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ โดยมีการดำเนินการ ได้อยันฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติ และไม่ดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งของศาลปกครองตามวรรคสอง หน่วยงานดังกล่าวต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการดังกล่าว

หมวด ๒

การศึกษาวิจัยข้อมูลและผลกระทบในการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

มาตรา ๑๘ ในกระบวนการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศจะต้องมีการศึกษาวิจัยข้อมูลและผลกระทบอย่างละเอียดถี่ถ้วนทั้งก่อน ระหว่าง และภายหลังการเจรจาและบังคับใช้หนังสือสัญญาระหว่างประเทศ โดยรัฐบาลสนับสนุนให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ทำหน้าที่บริหารการศึกษาวิจัยข้อมูลและผลกระทบอย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยจะต้องจัดให้มีการศึกษาวิจัยข้อมูลและผลกระทบดังต่อไปนี้

(๑) ศึกษาวิจัยเหตุผลความจำเป็น วัตถุประสงค์ กรอบและประเด็นการเจรจา

ให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยรายงานผลการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันหลังจากได้รับข้อมูลตามวรรคหนึ่งอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลเพื่อประกอบการชี้แจงของคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบกรอบการเจรจาจากรัฐสภาก่อนการดำเนินการเพื่อจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

(๒) จัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบในช่วงเวลาระหว่างการเจรจาตามความเหมาะสม และตามข้อมูลสำคัญที่ได้รับจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการเจรจาและภาคส่วนต่างของสังคม ฯ

(๓) จัดทำรายงานผลการศึกษาวิเคราะห์ร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศภายหลังจบสิ้นการเจรจา และรายงานผลการศึกษาถึงความเหมาะสมและแนวโน้มประสิทธิภาพของแผนป้องกันและมาตรการเยียวยาแก้ไขผลกระทบที่คณะรัฐมนตรีจัดทำขึ้น เพื่อประกอบการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามมาตรา ๒๐ และการพิจารณาของรัฐสภา ก่อนการดำเนินการให้หนังสือสัญญาระหว่างประเทศนั้นมีผลผูกพันประเทศไทยตามมาตรา ๑๔

(๔) จัดทำรายงานประเมินผลตามมาตรา ๒๕

การทำการศึกษาวิจัย รายงานผลการวิเคราะห์ และรายงานประเมินผลตามวรรคหนึ่งจะต้องเปิดโอกาสกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มประชาสังคมที่ดำเนินงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาได้มีส่วนร่วมตามความเหมาะสม และเป็นไปอย่างอิสระและปราศจากการแทรกแซงจากรัฐบาล หน่วยงานของรัฐ หรือพรรคการเมืองใด ๆ และไม่มีการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของรัฐกับผลประโยชน์ของผู้ศึกษาวิจัยไม่ว่าในระยะเวลาใดของการบังคับใช้หนังสือสัญญา

ทั้งนี้ การจัดทำรายงานศึกษาวิจัยตาม (๑) (๒) (๓) และ (๔) จะต้องครอบคลุมถึงรายงานผลกระทบทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อมที่จะมีต่อประเทศและประชาชน ตลอดจนผลกระทบที่จะมีต่อกฎหมายภายในของรัฐ และความเพียงพอของกฎหมายที่จะป้องกันผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ และการจัดทำรายงานศึกษาวิจัยตาม (๒) (๓) และ (๔) จะต้องครอบคลุมถึงผลกระทบต่อความผูกพันกับภาคีอื่น ๆ และเผยแพร่สู่สาธารณะโดยศึกษาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ กรอบและประเด็นในการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะรัฐมนตรีด้วย

มาตรา ๑๙ ให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยรายงานผลการศึกษาร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศและมาตรการรองรับต่อคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานหรือองค์กรที่บริหารการจัดรับฟังความ

คิดเห็นของประชาชนตามมาตรา ๒๐ พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะ ภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันหลังได้รับร่างหนังสือสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการจากรัฐบาล

ให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยนำเสนอผลการศึกษาร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศต่อรัฐสภาด้วยวาจา ในวาระที่คณะรัฐมนตรีนำร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศขอความเห็นชอบจากรัฐสภา

หมวด ๓

การจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

มาตรา ๒๐ ในกระบวนการเจรจาและทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ รัฐบาลจะต้องจัดให้มีการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและสอบถามความคิดเห็นจากสาธารณชน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการเจรจา การลงนาม แก้ไข ให้สัตยาบัน หรือยกเลิกหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ โดยรัฐบาลจะต้องสนับสนุนให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทำหน้าที่บริหารการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างเป็นอิสระและเป็นกลาง

การจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะต้องจัดทำอย่างน้อยในสองขั้นตอน ดังนี้

(๑) การจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการชี้แจงวัตถุประสงค์ กรอบและประเด็นการเจรจาหนังสือสัญญาระหว่างประเทศของรัฐบาลเพื่อขอความเห็นชอบจากรัฐสภา

ให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดำเนินการให้มีการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้แล้วเสร็จและรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะ ภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับจากวันที่ได้รับข้อมูลตามวรรคหนึ่งอย่างเป็นทางการจากรัฐบาล

(๒) การจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศภายหลังการเจรจา หรือภายหลังการลงนามเพื่อรับรองความถูกต้องของร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศเพื่อประกอบการขอความเห็นชอบจากรัฐสภา

ให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติดำเนินการให้มีการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศให้แล้วเสร็จและรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับจากวันที่ได้รับข้อมูลตามวรรคหนึ่งอย่างเป็นทางการจากรัฐบาล หรือหกสิบวันนับจากวันที่ได้รับรายงานผลการศึกษิตตามมาตรา ๑๘ (๓)

ขั้นตอนและวิธีการในการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะต้องกระทำโดยยึดหลักความโปร่งใสและเปิดเผยข้อมูล โดยคำนึงถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันของผู้แสดงความคิดเห็น และให้สิทธิผู้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาแก้ไขร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

มาตรา ๒๑ ก่อนการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานหรือองค์กรตามมาตรา ๒๐ จะต้องจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้ผู้สนใจเข้าถึงข้อมูล เอกสาร รวมถึงร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศล่วงหน้าไม่น้อยกว่า หกสิบวัน โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

มาตรา ๒๒ ให้หน่วยงานหรือองค์กรที่บริหารการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนรับตาม
มาตรา ๒๐ จัดทำรายงานประมวลผลพร้อมทั้งเป็นผู้นำเสนอผลการจ้ดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนต่อรัฐสภา
ด้วยวาจา ในวาระที่คณะรัฐมนตรีนำร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศขอความเห็นชอบจากรัฐสภา

ในการจัดทำรายงานประมวลผลตามวรรคหนึ่ง ให้หน่วยงานหรือองค์กรที่บริหารการจ้ดรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชนเสนอความเห็นเกี่ยวกับการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศด้วยว่าประเทศไทยควรทำ
หนังสือสัญญาดังกล่าวหรือไม่ หรือเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างหนังสือสัญญาระหว่างประเทศในประเด็นใด
หรือเห็นควรจ้ดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือมีความเห็นเป็นอย่างอื่น เพื่อประกอบการพิจารณาของ
คณะรัฐมนตรีด้วย

หมวด ๔

การติดตามและตรวจสอบการจ้ดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

มาตรา ๒๓ หนังสือสัญญาระหว่างประเทศที่ผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาและมีผลผูกพันโดย
ชอบด้วยกฎหมายจะต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาและพิมพ์เผยแพร่โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบการเจรจา

มาตรา ๒๔ เมื่อหนังสือสัญญาระหว่างประเทศใดมีผลผูกพันโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วให้รัฐบาล
โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบการเจรจาหนังสือสัญญาดังกล่าวจัดส่งเอกสารทางการที่ออกโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบ
การเจรจาและที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบการเจรจาได้รับจากคู่เจรจาทั้งหมดซึ่งเกี่ยวข้องกับหนังสือสัญญา ไปจ้ดเก็บ
ไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อให้ผู้สนใจสามารถสืบค้นได้

มาตรา ๒๕ ให้รัฐบาลสนับสนุนให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยบริหารการจ้ดทำรายงาน
ประเมินผลภายหลังหนังสือสัญญาระหว่างประเทศมีผลบังคับใช้ ทั้งนี้ การจ้ดทำรายงานประเมินผลดังกล่าวจะต้อง
ทำอย่างน้อยทุกสามปีในช่วงระยะเวลาสิบสองปีแรกนับจากวันที่หนังสือสัญญาระหว่างประเทศมีผล
บังคับ หลังจากนั้นให้ทำรายงานประเมินผลอย่างน้อยทุกห้าปีจนกว่าหนังสือสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าวจะสิ้น
ผลใช้บังคับ โดยให้เสนอรายงานประเมินผลนี้ต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อสาธารณะ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี